

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหา และความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อเนื้อหาเกี่ยวกับ
โหราศาสตร์การเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี
(Mixed Method) ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิธีวิจัย
เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

หนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ในส่วนนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร คือ
ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ 3 ฉบับ
คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์ข่าวสด เนื่องจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 3
ฉบับเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 3 ลำดับแรก และยังมีข้อเขียน
ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองตีพิมพ์จำนวนมาก ทำให้มีข้อมูลเพียงพอที่จะนำมา
วิเคราะห์

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองที่
ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ 3 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2549 ถึง 1 ตุลาคม 2550

เมื่อรวบรวมข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากหนังสือพิมพ์ไทย
รายวันเชิงปริมาณทั้ง 3 ฉบับ ได้ข้อเขียนทั้งสิ้น 46 ชิ้น ซึ่งประชากรที่ศึกษาได้นั้นมีขนาดเหมาะสม
ที่จะวิเคราะห์ให้ได้รายละเอียดทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำประชากรทั้งหมดมาวิเคราะห์ซึ่งจะ
ครอบคลุมระยะเวลาตลอด 1 ปี

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันซึ่งปริมาณจึงต้องใช้แบบการลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็นการลงรหัสเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ใช้บันทึกรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาโดยพิจารณาเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองว่ามีการนำเสนอในรูปแบบ ข่าว บทความสัมภาษณ์หรือสื่อบุคคล บทความแสดงความคิดเห็นหรือสื่อบุคคลหน้า 1 และภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์การเมือง ซึ่งจะวัดเป็นหน้าที่ปรากฏ ปริมาณเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) และจำนวน (ชิ้น)

ส่วนที่ 2 ใช้บันทึกแนวคิดหลักโดยพิจารณา ปริมาณเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) ความถี่ และจำนวน (ชิ้น) ในการนำเสนอแนวคิดหลักของเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมือง

ส่วนที่ 3 ใช้บันทึกรูปแบบทิศทาง ในการนำเสนอ ข่าว บทความสัมภาษณ์หรือสื่อบุคคล บทความแสดงความคิดเห็นหรือสื่อบุคคลหน้า 1 ภาพข่าว ที่เกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมือง ว่านำเสนอเนื้อหา ในทางบวก เป็นกลาง หรือทางลบ ซึ่งจะวัดเป็น ปริมาณเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) และความถี่

ส่วนที่ 4 ใช้บันทึกรูปแบบทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาแนวคิดหลัก ซึ่งจะวัดเป็น ปริมาณเนื้อที่ (ตารางนิ้ว) และความถี่

ส่วนที่ 5 ใช้บันทึกรูปแบบทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาแนวคิดหลักในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันซึ่งปริมาณทั้ง 3 ฉบับ ซึ่งจะวัดเป็นรายวัน และรายเดือน

โดยแบ่งเกณฑ์การจัดประเภทของเนื้อหาแนวคิดหลักออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การนำเสนอเนื้อหาทำนายเหตุการณ์ทางการเมือง

1.1 การทำนายเหตุการณ์การเกิดความรุนแรง ขัดแย้งวุ่นวาย แตกแยกทางการเมือง และมีการเสียชีวิต

1.2 การทำนายที่เกี่ยวกับรัฐบาล การเลือกตั้ง การทำประชามติ และการร่างรัฐธรรมนูญ

1.3 การทำนายดวงบ้านเมืองที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม

2. การนำเสนอเนื้อหาทำนายดวงชะตาของบุคคล

2.1 การทำนายดวงชะตาของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

2.2 การทำนายดวงชะตาของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

2.3 การทำนายดวงชะตาของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์

- 2.4 การทำนายดวงชะตาของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน
- 2.5 การทำนายดวงชะตาของบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง
3. การนำเสนอเนื้อหาต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงและการนำเสนอเนื้อหาอื่น ๆ
 - 3.1 การนำเสนอเนื้อหาต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงของโหรและหมอดูเกี่ยวกับคำทำนายเหตุการณ์ทางการเมือง
 - 3.2 การนำเสนอเนื้อหาต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงของโหรและหมอดูเกี่ยวกับการทำนายดวงของบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการเมือง
 - 3.3 การนำเสนอเนื้อหาข่าวต่าง ๆ ของโหรและหมอดู โดยไม่มีการทำนายดวงชะตา เช่น ประวัติโหรวารินทร์ เสนอข่าวสนธิไปพบโหร โหรวารินทร์ปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นร่างทรง เป็นต้น

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Unit of Analysis)

ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์นั้น จะพิจารณาการนำเสนออันได้แก่ ข่าว บทความสัมภาษณ์หรือสัปดาห์พิเศษ บทความแสดงความคิดเห็นหรือสัปดาห์หน้า 1 ภาพข่าว เพื่อพิจารณาเนื้อหาในข่าวสารเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองใช้วิธีการ thematic analysis (Buss, Throp and Donohew, 1967, p. 47) โดยการพิจารณาแนวคิดหลัก (Theme) ที่มีลักษณะ อาจจะเป็นประโยคธรรมดาหรือประโยคที่ซับซ้อนบางกรณีอาจจะเป็นย่อหน้า หรือ ทั้งบทความ ก็ได้

ในที่นี้ การพิจารณาแนวคิดหลัก (Theme) อาศัยการพิจารณาเป็นย่อหน้า แต่บางกรณีขึ้นย่อหน้าใหม่ มีเพียงสองบรรทัด และใจความสอดคล้องกับย่อหน้าเดิม ก็คงถือเป็นแนวคิดหลักเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่า เป็นการพิจารณาถึงความหมายคำทำนายที่มีอยู่ และสามารถจัดเนื้อแนวหลักนั้น ๆ เข้าประเภทใดประเภทหนึ่ง ตามที่แบ่งไว้ได้ก็ถือเป็น 1 แนวคิดหลัก (Theme) ที่เกิดขึ้น

หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration)

ใช้จำนวนความถี่ (Frequency) ในการระบุจำนวนของเนื้อหาตามแนวคิดหลัก (theme) แต่ละประเภท โดยนับแนวคิดหลักที่ปรากฏในข่าวสารว่าจัดอยู่ในประเภทใด ตามที่ได้กำหนดไว้

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

ในขั้นแรก ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณา และนำไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาและได้สรุปเกณฑ์สำหรับพิจารณาเป็น 3 ประเภท คือ 1. เนื้อหาคำทำนายเหตุการณ์ทางการเมือง 2. เนื้อหาคำทำนาย ดวงชะตาของบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการเมือง 3. การนำเสนอเนื้อหาต่อกัยความแม่นยำและการนำเสนอเนื้อหาอื่น ๆ

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ในการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเชื่อถือได้ระหว่างผู้ลงรหัส โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างการบันทึกข้อมูล 2 ชุด โดยขั้นตอนแรก ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง โดยจำนวนตัวอย่างข้อเขียนที่เกี่ยวข้องเนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง จำนวน 9 ชิ้น แล้วอธิบายให้ผู้ร่วมลงรหัสเข้าใจ เกณฑ์การวัด และแบบบันทึกการลงรหัส จากนั้นจึงให้ผู้วิเคราะห์หรือร่วม จำนวน 2 คน ร่วมกันพิจารณาเนื้อหาดังกล่าวว่าเรื่องใดจัดอยู่ในเนื้อหาประเภทใดบ้าง ตามเกณฑ์การวิเคราะห์

ผู้วิเคราะห์หรือร่วม จำนวน 2 คน คือ

1. นายกิตติศักดิ์ แสนทวี นักศึกษาปริญญาโท คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. นางสาวปุณณิศ สิริธมาภรณ์ นักศึกษาปริญญาโท คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การทดสอบความเชื่อมั่น ใช้สูตรคำนวณของ Holsti (Buss, Throp and Donohew, 1967, p. 68)

$$R = \frac{N(C_1 \cdot C_2)}{C_1 + C_2}$$

เมื่อ R คือ ค่าความน่าเชื่อถือ
 N คือ จำนวนผู้ลงรหัส
 $C_1 \cdot C_2$ คือ จำนวนการลงรหัสที่ผู้ลงรหัสเห็นสอดคล้องกัน
 $C_1 + C_2$ คือ จำนวนการลงรหัสทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสลงไว้

จากจำนวนการลงรหัสที่ผู้ลงรหัสเห็นสอดคล้องกัน จำนวน 29 ครั้ง และจำนวนครั้งของผู้ลงรหัสรวมกันทั้ง 2 คนคือ 29 และ 37 ครั้ง ตามลำดับรวมทั้งสิ้น จำนวน 66 ครั้ง ค่าความเชื่อมั่น ที่ได้

แทนค่าจากสูตร

$$R = \frac{2(29)}{66}$$

$$R = 0.88$$

จากผลการทดสอบความเชื่อถือได้ระหว่างผู้ลงรหัส ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อถือได้ระหว่างผู้ลงรหัสเท่ากับ 0.88 ซึ่งค่าที่คำนวณได้สูงกว่า 0.75 จึงนับว่าเชื่อถือได้

ส่วนที่ 2 วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เพื่อให้ได้ข้อมูลศึกษาที่มีความสมบูรณ์และมีความลึกในการตีความ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาคือ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณที่ทำการศึกษาได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนใจเรื่องโหราศาสตร์ และสนใจเรื่องการเมือง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธี Snowball จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 13 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้อ่านและติดตามอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเป็นประจำและต่อเนื่องมากกว่า 1 ปีขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้เก็บรวบรวมข้อมูล จาก 2 แหล่งใหญ่ตามองค์ประกอบทางการสื่อสาร นั่นคือ การเก็บรวบรวมจาก เนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง ซึ่งมีบทบาทในการสะท้อนถึงอำนาจของการนำเสนอและการทำนายเกี่ยวกับการเมืองออกมา นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลจากผู้รับสารที่เป็นผู้อ่านความหมายจากเนื้อหาโหราศาสตร์การเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ เพื่อให้สะท้อนถึงความเชื่อและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้รับสารอันเนื่องมาจากอิทธิพลของเนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และอภิปรายเนื้อหาแต่ละประชากร และการทดสอบสมมติฐาน ใช้การระบุความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage) เพื่อนำผลที่ได้มาแสดงในรูปแบบของตารางเพื่อการวิเคราะห์ตีความ และอธิบายผลการวิจัย เพื่อนำไปจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ภาพที่ 3.1
แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

